

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Q. 121. Quid aliàs possit Episcopus vel alius circa commutationem ultimarum voluntatum, & circa dispositiones ad pias causas.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42600

nestam sustentationem, potest Episcopus interpretando mentem fundatoris declarare posse simul haberi aliud beneficium, uti colligitur ex eis, quæ habent *Felin.* ad Cap. *Cum accessissent*, & *Abb.* ibid. de *Constit.* n. 5. Item *Nav.* l. 3. conf. 6. n. 4. de *Cleric.* non resident., *Laym.* l. 4 t. 2. c. 13. n. 13. & 17. Et ita etiam judicarunt duo Doctores à me consulti, irrationabiliter enim vellet fundator beneficiatum destitui honestâ sustentatione, nec quoad hoc Episcopis prohibetur dispensare vel declarare, quamvis prohibeatur quoad reductionem Missarum, uti dicitur n. 84. Vide etiam dicenda n. 871.

846 Q. 121. *Quid aliàs possit Episcopus vel alius circa commutationem ultimarum voluntatum & circa dispositiones ad pias causas.* R. De hoc habet *Busenb.* ratatus l. 3. p. 2. n. 1129., addi tamen possunt seqq.,

§. 1. *Trid.* Sess. 22. c. 6. de *Ref.* sic habet, *In commutationibus ultimarum voluntatum, quæ non nisi ex justa & necessaria causa fieri debent, Episcopi tanquam delegati Sedis Apostolicæ summarie & extrajudicialiter cognoscant, nihil in precibus tacitâ veritate vel suggestâ falsitate fuisse narratum, priusquam commutationes prædictæ executioni demandentur.* Ex hoc textu infert communis sententia cum *Sanch.* in *Conf.* l. 4. c. 2. d. 3. & 7. *Barb.* de pot. Ep. alleg. 83. n. 5., quamvis Episcopus non possit immutare condiciones foundationum beneficialium, utrà n. 839. dictum est, tamen posse tanquam Sedis Apostolicæ delegatum pias voluntates etiam ultimas in usum alium pium commutare ob causam, quæ ei iudicio suo videatur justa: idem dicunt *Silv.* *Beja* p. 4. cas. 22. *Barb.* supra, quamvis tale legatum impleri possit; sed in hoc contradicit *Haun.* de just. T. 1. t. 6. n. 681., si ad Sedem Apostolicam possit recurrere:

curri: imò *Mol.* de just. t. 2. d. 249. n. 6. & *Delbene* de Imm. Eccl. c. 8. dub. 21. s. 17. probabiliùs putant citato loco *Trid.* tantùm committi Episcopis, ut quando commutatio ultimæ voluntatis fuerit obtenta à Sede Apostolica, Episcopi, quibus committitur executio, examinent, an ab illis, qui petierunt fieri commutationem, nihil narratum fuerit tacitâ veritate vel suggestâ falsitate, nam *Trid.* cap. immediatè antecedente locutum erat de executionibus dispensationum à Sede Apostolica obtentorum: estque hoc conforme *Clement.* *Quia contingit*, de relig. domibus, ubi dicitur, *quòd quæ ad certum usum largitione sunt destinata fidelium, ad illum debeant, non ad alium (Salvâ quidem Sedis Apostolicæ auctoritate) converti.* Communis tamen sententia, uti dixi, tenet, apud Episcopos esse ejusmodi facultatem Ordinariam commutandi, quia talis commutatio est quædam dispensatio in lege præscribente exactè impleri ultimas voluntates, quando autem dicitur fieri posse dispensationem, & non exprimitur à quo, uti in *Trid.* satis dicitur, intelligitur fieri posse ab Episcopo, uti cum plurimis docent *Suar.* de leg. l. 6. c. 14. n. 8. & *Sanch.* de matr. l. 8. d. 5.; hinc infert *Sanch.* in Conf. l. 4. c. 2. d. 7., quod approbat *Lugo* de just. d. 24. n. 310., si testator reliquit alicui Ecclesiæ annuatim viginti pro anniversario & Ecclesia indigeat reparatione, quæ aliunde haberi non possit, posse de licentia Episcopi proventum illum ad tempus applicari reparationi; quod admittit *Delbene* à n. 9. propter Epiikiam.

§. II. Non est licitum commutare, nequidem in melius, piam voluntatem testatoris, quamvis accedat consensus hæredum, nisi adsit justa & necessaria causa, uti tenent plures cum *Barb.* n. 2. contra *Sily.* *Bej. Fern. Genuens. Graff. Comst. Vasq. Dianam*

p. 2. t. 3. R. 26., & rationes sunt eadem, ob quas n. 841. diximus Episcopum non posse, nequidem in melius, commutare mentem fundatorum, nam quæ ibi dicta sunt de foundationibus, facillè applicantur piis dispositionibus.

348

§. III. Inter justas causas, ob quas possit Episcopus commutare ultimam piam voluntatem defuncti in aliquid menti testatoris proximum, recenset sequentes *Barb.* à n. 7., & iterum in *Collectan.* ad *Trid.* suprà, citans pro his multos & graves A. A., 1. Si pecunia legata ad usum designatum non sufficiat: 2. Si usus designatus non possit impleri sine magna difficultate: item si commodè impleri non possit, inquit *Hann.* n. 682. 3. Si Monasterium non possit construui, ubi voluit testator, potest Episcopus facere, ut construatur alibi. 4. Si legatum sit factum ad usum non ita necessarium, potest Episcopus convertere ad usum ejusdem Ecclesiæ magis necessarium, v. g. si factum est ad ornamenta, quibus Ecclesia non ita indiget, potest converti ad salarium Rectoris. 5. Dicit *Barb.* posse cum consensu hæredis alterari voluntatem defuncti pro una tantùm vice & ad tempus. 6. Si Ecclesia sit negligens, potest Episcopus alio loco vel alio modo facere impleri voluntatem testatoris. 7. Si urgeat aliunde necessitas commutandi ultimam voluntatem, nec adiri possit Papa. Imò Episcopum posse etiam potestate ordinariâ piâ dispositiones pro una vel altera vice commutare in usus pauperum, quando est gravis necessitas, docet *Carden.* in 1. crisi d. 80. n. 67. Quid autem possit ad sublevandam Reip. necessitatem, dictum est l. 3. p. 2. à n. 1146., ubi n. 1150. dixi non expedire, ut executores sine auctoritate Superiorum, etiam pro gravi necessitate Reip. commutent legata.

349

§. IV. Si Titius donarit 1000. aureos ad pium finem,

finem, sub conditione, ut si finis obtineri non posset, redirent ad dispositionem suam, & interea moriatur, potest eo mortuo adhuc per proportionatum tempus à Judice limitandum sollicitari finis, uti habent *Lop. Covarr. & alii cum Sanch.* in Conf. l. 4. c. 1. d. 56. n. 3. & 8. Quòd si finis ille omnino obtineri non possit, summa donata non cedit hæredi, sed convertenda est ad alium usum pium, uti habet communis cum *Sanch.* c. 2. d. 4. & *Barb.* de pot. Ep. alleg. 83. n. 4., quia sibi soli reservavit dispositionem de illa, & præsumitur absolutè destinasse ad pium usum & ad utilitatem animæ suæ potiùs quàm hæredis: possuntque sic convertere Episcopus & Executores, semper attendendo, ut talem pium usum eligant, qui maximè accedat ad mentem Titii, uti habetur in *Trid.* Ses. 25. c. 8. de Ref., & in exemplo ostendit *Lugo* in Resp. Mor. l. 4. d. 32.

§. V. Dum fit commutatio piæ voluntatis defuncti, aliqui affirmant, alii negant requiri consensum hæredis; & putant plures apud *Barb.* n. 6. sufficere consensum Ecclesiæ, cui legabatur. Quid possit Societas J E S U circa immutationem voluntatis testatorum, vide novum comp. privil. v. alienatio §. 5.

Q. 122. An Episcopus vel Capitulum possit beneficio addere nova onera; vel circa beneficium facere nova statuta aut conditiones. R. An possint addi nova onera, videri debent dicta à n. 669. An autem & quando Episcopus possit cogere Clericos ad charitativum subsidium, videri potest *Barb.* de potest. Episc. alleg. 87., item *Piassec.* de jurisd. Episc. pag. 185. à n. 12., ubi dicit, quando causa est rationabilis & manifesta, posse illud peti, attamen debere accedere consensum Capituli & Cleri. Quoad nova statuta vel conditiones, docet cum multis aliis